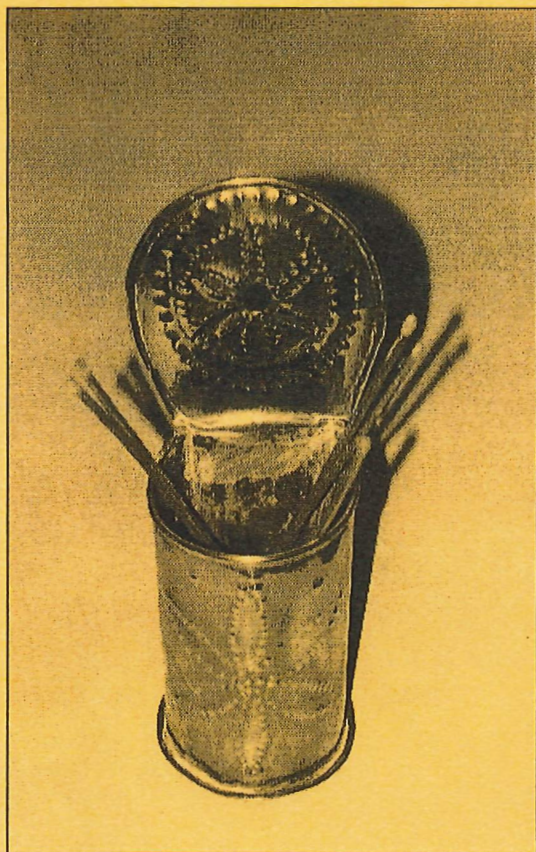

ZILLEGHEM

DRIEMAANDELIJKS
TIJDSCHRIFT
25STE
JAARGANG
NR 1
JANUARI
FEBRUARI
MAART
2004

Verantw. Uitg.: B. Denys
Klaprozenlaan 13
9210 Zedelgem

ZILLEGHEM

HANDELINGEN VAN DE KRING
VOOR HEEMKUNDE EN GESCHIEDENIS
“PASTOOR RONSE”

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

INHOUD

Bertrand Denys	Van Byttebiers put tot Lac van Loppem	4
Géry Cappon	Zedelgemse archeologie in Poeke.....	20
Noël Denolf	De munitieput, een put vol tranen.....	24
Bertrand Denys	Boedelbeschrijving ten sterfhuize van Pieter Vyncke (1768-1838) (bijvoegsel bij Zilleghem 2003, 4).....	30
	Op de boekenplank: De moord op Breydel.....	34
	Groenhovebos	37

MAART 2004 – 25ste Jaargang Nr 1

REDACTIE EN BEHEER

Bertrand Denys
Patrick Arnou
Johan Braet
Géry Cappon
Victor Deceuninck
Filip Demeyer
Jef Depuydt
André Ramon

Klaprozenlaan 13, 8210 Loppem
B.J. Lievensstraat 12, 8210 Zedelgem
Wantestraat 136, 8310 Assebroek
Patrijzenhoek 9, 8210 Zedelem
Xaverianenstraat 3, 8200 St.-Michiels
Aartrijksestraat 18, 8211 Aartrijke
Eernegemsestraat 6, 8211 Aartrijke
Prof. Nelisstraat 20, 8211 Aartrijke

Lidmaatschap: € 7,50

Rek. 001-0771018-41 of 738-1172056-27
Heemkundige Kring "Pastoor Ronse"
Zedelgem

Secretariaat:

A. Ramon, Prof. Nelisstraat 20, 8211 Aartrijke
Tel.: 050 / 20 94 95 – Fax: 050 / 20.94.95

Abonnementen:

P. Arnou, B.J. Lievensstraat 12, 8210 Zedelgem
Tel.: 050 / 20 98 58 – Fax: 050 / 20 95 01

Studies verschijnen in "Zilleghem" of uittreksels daarvan, mogen niet gebruikt noch aangehaald worden zonder te verwijzen naar dit tijdschrift en de auteur.

Ieder auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikels

www.heemkundezedelgem.be

Verantw. Uitgever: Bertrand Denys, Klaprozenlaan 13, 8210 LOPPEM

Ten geleide...

Het eerste nummer van deze jaargang verdient een woordje begeleidende commentaar.

Het dringt nog niet ten volle tot ons door, maar wij starten met het voorliggend Zilleghem al onze 25^e jaargang.

Onze heemkundige kring, genoemd naar de eerste geschiedschrijver van Zedelgem, Frederik Ronse, viert dan ook zijn zilveren jubileum.

In deze jaargang zullen wij geregeld aandacht vragen voor de voorbije 25 jaar werking. De apotheose van deze viering situeert zich echter pas in het tweede weekend van november. Op zaterdag 13 november worden al onze leden uitgenodigd op een academische zitting en een gezellig samenzijn met etentje in de zaal Memling te Zedelgem.

Meer hierover in onze volgende afleveringen.

Het bestuur.

VAN BYTTEBIERS PUT

TOT LAC VAN LOPPEM

Bertrand Denys

Tot in de jaren zestig van de vorige eeuw is Loppem een typisch landelijke gemeente geweest. Dat was in grote mate een gevolg van de politiek van de plaatselijke adellijke families die in wezen leefden van de opbrengsten van hun pachthoeves en de conservering van hun bosareaal. Niettegenstaande de gunstige ligging van Loppem, aan de op- en afritten van de E 40 (Brussel-Oostende) en in de nabijheid van Brugge, slaagden burgemeester Karl van Caloen en zijn schepencollege erin grote industriële vestigingen van hun grondgebied te weren. Nu het project-Chartreuse (= headquarterszone) volop in de actualiteit staat, wordt de voorspelling in het boek *Dit is West-Vlaanderen* geruisloos werkelijkheid: “De gemeente (= Loppem) zal stilaan kunnen aansluiten bij de Brugse reïndustrialisatie”.¹

Waar de bevolking van Loppem tussen 1900 en 1960 slechts met gemiddeld 10 inwoners per jaar aangroeide, kende het dorp tussen 1960 en 2000 een jaarlijkse bevolkingstoename van ± 64 inwoners, gevolg van die gunstige ligging en uiteraard van de verkavelingspolitiek die toen gevoerd werd. Zo nam de bebouwde oppervlakte te Loppem toe van 60 ha in 1968 tot 87 ha in 1972.²

¹ DENDOOVEN, Lucien, *Dit is West-Vlaanderen: steden, gemeenten – bevolking, 1959-1962*, zie Loppem p. 1032-1035.

² LEROY, Pieter Jan (ed.), *Vier maal een is vijf, Terugblik op 25 jaar fusiegemeente Zedelgem*. 2003, p. 104

Loppem in de periode 1930-1945

Op politiek vlak werd in 1926 de hegemonie van de adellijke families in de gemeentepolitiek van Loppem gebroken. Al hadden Camiel Barbier en Henri Blomme de verkiezingen gewonnen, toch kon Albert van Caloen, met instemming van eerst genoemden die schepen werden, de burgemeesterssjerp omgorden. Oud-schepen Léon Coppieters nam ontslag.

In 1932 deden de beide houthandelaren hun overwinning over, maar nu nam Camiel Barbier zijn verantwoordelijkheid op en werd burgemeester tot 1938, jaar van zijn overlijden. In datzelfde jaar nog won Henri Blomme de verkiezingen en hij mocht nu de gemeente besturen. Tijdens de bestuursjaren van het trio van Caloen-Barbier-Blomme kreeg Loppem in 1928 (zoals de meeste West-Vlaamse dorpen) een elektriciteitsnet en juist voor de oorlog startte het gemeentebestuur met de bouw van een nieuw gemeentehuis (vandaag Post / bibliotheek).

Midden de jaren dertig was aannemer Byttebier uit Gent volop bezig met de aanleg van het stuk Jabbeke-Aalter van de snelweg Brussel-Oostende. De verhoogde bedding vergde massa's zand en op drie plaatsen werd daartoe een put gegraven: Jabbeke (Klein Strand), Loppem (huidige Lac) en Oostkamp (visvijver in de nabijheid van het bedrijf Fribona). De putten werden nog met schop en spade gedolven en het zand met kruiwagens en boerenkarren naar de diverse plaatsen gebracht. De werkzaamheden vereisten veel werkvolk en heel wat Loppemnaren konden er aldus aan de slag.³ Uiteindelijk werd de Loppemse put

³ Op 11 mei 1940 werkten volgende Loppemnaren aan de autoweg: Germain Desauvage, Achiël Van Poucke, Palmyre Van den Bussche, Richard Anseeuw, Kamiel Vervaecke, Gustaaf Steen, Martin Quartier, Roland Zutterman, Maurits Nolf, Théo Maertens, Léon Picquet, Karel Moeyaert, Henri Boddin, Louis Rosseel, Théo Riemaecker, Cyriel De Pestel, Aimé Van Caillie, Henri Ongenaë,

over een oppervlakte van om en bij de 6 ha en een diepte van 13 meter gedolven, wat heel volumineus was. Later zal hij dan ook een zware tol aan drenkelingen eisen die het verraderlijke karakter van dit stilstaande water onderschatten.

Vooraf de Loppemse put van Byttebier⁴ kende bij de plaatselijke bevolking en die van Brugge een ontzettend succes. Vooraf de ligging en de vlotte bereikbaarheid speelden hierin een belangrijke rol.

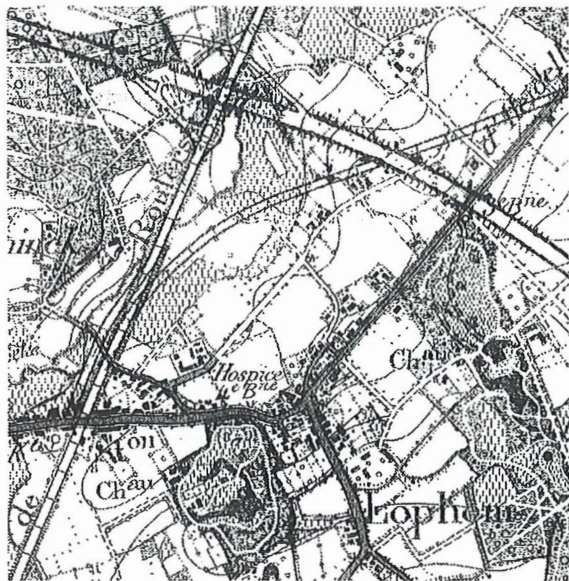
Willem Serruys, Kamiel Kinsabil, Oct. Van Belleghem, Théo Rosseel, Henri Serruys, Firmin Allaert, Isidoor Christiaens, Aloïs Dhondt, August Saelens, Adolf De Laere, Léon Vande Ostyne, Frans Casier, Kamiel Beuselinck, Gerard Ghesquière, André Steenkiste, Achiel Meulemeester, Julien Vande Putte, Eugeen Strubbe, Aug. Janssens, Marcel Ommeslag, Florimond Geers, Edg. Coopman, Remi Ommeslag, Aug. Bohez. (G.A.Z.)

⁴ De firma Byttebier was gevestigd in de Sint-Pietersnieuwstraat in Gent. Byttebier N.V. had haar Centraal werkhuis te Loppem, aan de Lac (werk- en opslagplaatsen). Na de oorlog 1940-1944 werd de firma Byttebier onder sekwestre geplaatst wegens economische collaboratie. Tijdens de oorlog had de aannemer opdrachten voor de bouw van de Atlantik Wall (= bunkers) uitgevoerd. Ook het terrein van de Lac van Loppem, eigendom van Byttebier, werd onder sekwestre geplaatst.

Zo richtte het Loppemse Schepencollege zich op 2 dec. 1946 tot de "Dienst van het Sequester" te Brussel met de vraag de mogelijkheid te willen onderzoeken om een degelijke afsluiting omheen de "put van Byttebier" op te trekken. Het college wees de Dienst ook op z'n verantwoordelijkheid en het bestendig gevaar voor de bezoekers. Ook de openbare zeden zouden constant gevaar lopen. Op een bijgevoegde schets worden de twee open zijden duidelijk weergegeven. Op 7 juni 1947 meldde de firma Gebr. Byttebier onder sekwestre, dat betonnen afsluitingspalen geleend zullen worden voor onbepaalde duur. Vijf borden met de vermelding "Verboden te baden. Doodsgevaar" zullen aan de waterkant aangebracht worden.

Op 18 juli 1950 verbood het Loppemse Gemeentebestuur het zwemmen en baden in de "put Byttebier", maar op 5 april 1952 werd de maatregel afgeschaft. (G.A.Z., Notulen College Burgemeester en Schepenen, Loppem, 7-6-1947 en Notulen van de Gemeenteraad van Loppem, 5-4-1952.)

Van in de twintiger jaren al wilden de Spoorwegen te Brugge het station van het Zand naar zijn huidige plaats verhuizen. Daartoe moest de lijn Kortrijk-Brugge op een andere manier de stad

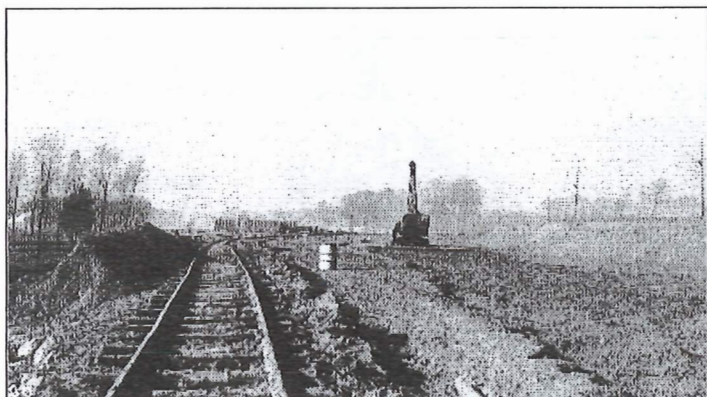
*Fragment van de
stafkaart van
1934, in 1947
bijgewerkt door
het Mill.Geogr.
Instituut.*

*Duidelijk te
onderscheiden zijn
de E 40, de bocht
van Loppem op
het spoor en de
N397 Brugge-
Loppem*

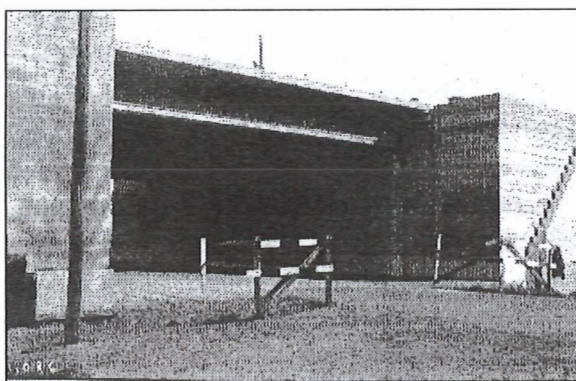
binnenrijden. Via een geplande bocht te Loppem kon de trein vanaf 1933 met een slingerbeweging naar de wijk 't Smisje (Steenbrugsestraat), door de Wulgenbroeken en Steenbrugge naar het nieuwe station stomen. De gesloopte, oude, pijlrechte spoorwegbedding van Loppem naar Sint-Michiels werd vanaf 28 februari 1934 overgedragen aan het "Beheer van Bruggen en Wegen" en in de tweede helft van 1937 werd de verbindingsweg tussen de E 40 en Brugge aangelegd door aannemer Christian Dhondt uit Brugge. Het traject E 40-Brugge kreeg drie rijstroken, E 40-Loppem slechts twee. In maart 1938 al reden enkele zeldzame auto's over de nieuwe weg.

De nieuwe wegen en de put van Byttebier trekken bedrijvigheid aan.

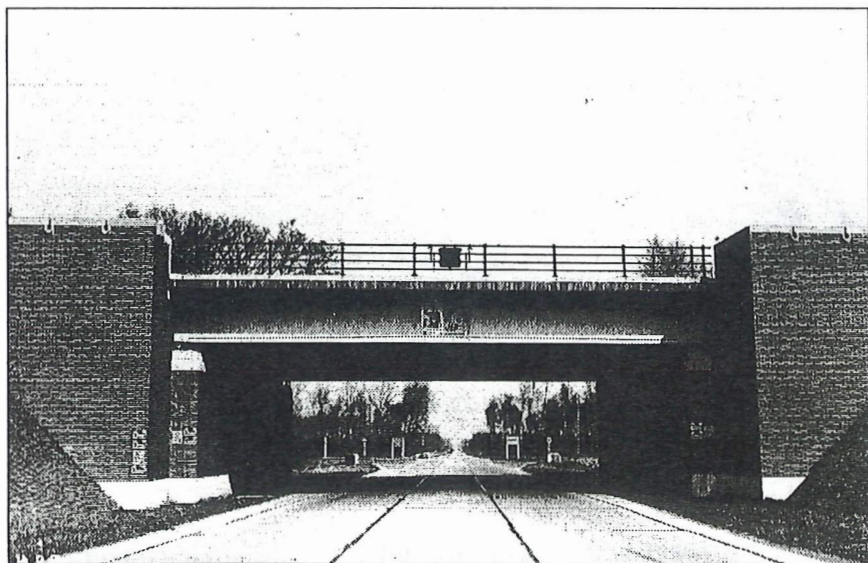
Niettegenstaande het achterliggende sparrenbosgebied en het Eninkveld kwamen toch enkele geïnteresseerden zich aanmelden bij de eigenaar van de gronden: baron burgemeester Karl van Caloen (°1889-+1975). In 1935 bouwde Alfons Caestecker (1880-

*Aanleg van de E 40 in de buurt van de Lac (16-10-1938)
(foto: verzameling Filip Caerels)*

*Brug van de E 40 (Lac) in opbouw. Toestand op 26-10-1938.
(foto: verzameling Filip Caerels)*

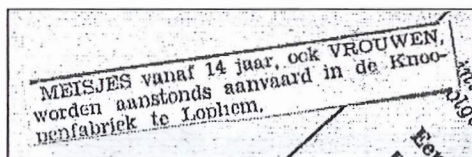

*Betonweg N 397 Loppem-Brugge en brug 6 van de E 40 (13-3-1950)
(foto: verzameling Filip Caerels)*

*Uitzicht op de Lac van op de E 40 (10-9-1941)
(foto: verzameling Filip Caerels)*

1972) uit Brugge een knopenfabriekje op de plaats tussen de huidige Reigerslaan en de Kerkebeek. Onder de naam Galacor zou het lange tijd bijna de enige werkgever van Loppem blijven.

Vooraf Loppemse vrouwelijke werknemers gingen er aan de slag in de fabricage van damesknopen en gespen in galaliet. In de maanden mei en juni 1940 lag het bedrijfje even stil wegens de vijandelijkheden, maar op 13 juli meldde *Het Brugsch Handelsblad*: “Wij vernemen met vreugde dat de werkhuizen Galacor, Knoopenfabriek te Loppem, sedert eenigen tijd opnieuw hun deuren hebben geopend en het werk er heropend is.”

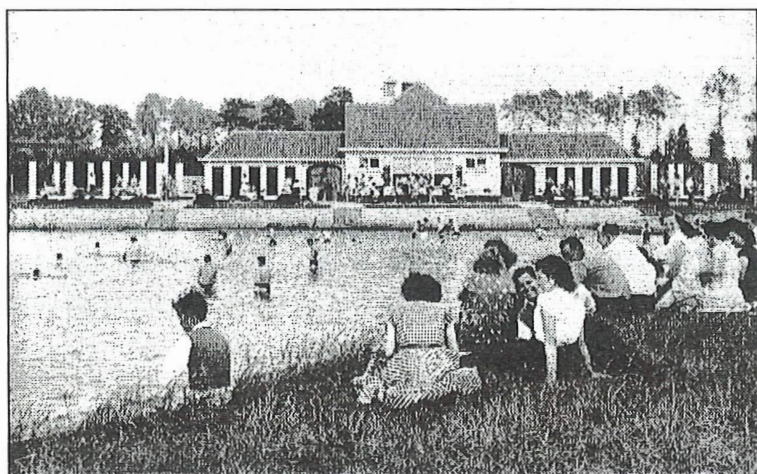
Byttebiers put zorgt voor ontspanning tijdens de oorlogsjaren.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog mocht de bevolking, in tegenstelling tot de Eerste, zich vrij bewegen in de streek. Vooral tijdens warme zomerdagen had de Brugse bevolking nood aan “verfrissende” en “afkoelende” ontspanningsmogelijkheden en... in Loppem, op wandelafstand van Brugge, lag daar een vijver, weliswaar zonder al te veel accommodatie, maar toch in het heerlijke kader van een dennenbos. In de volksmond werd hij “Byttebiers put” genoemd. Massaal trokken streekgenoten en vooral Bruggelingen erheen. Maar moraalridders zagen al gauw dreigend zedelijk bederf opduiken. In *Het Brugsch Handelsblad* van 26 juni 1943 lasen wij hierover: “We hebben een eigen strand, al is het geen Knokke-plage. Maar toch zou er gelegenheid kunnen bestaan voor heel wat mensen om er tijdens de warme dagen enkele aangename uren door te brengen. Er zijn trouwens reeds zondagen geweest waarop duizenden stadsgenoten rust en verfrissing gingen zoeken te Loppem, het water is er zuiver, er is ook wat zand aanwezig om de kinderen toe te laten van te spelen

en er zijn heerlijke sparrebosjes. Jammer genoeg is alles nog verre van in orde. We willen nog niet eens gewagen van de

Ontspanning in de Lac.
(Prentbriefkaart. Verzameling Filip Caerels)

Zomerse ontspanning bij de Lac.
(Foto. Verzameling Filip Caerels)

onsmakelijke toneeltjes die zich afspelen bij het ontkleden “ad libitum” in de bosjes en onder de ogen van kinderen, maar het is toch een feit dat vele ouders om deze reden hun kinderen weghouden van deze plaats... Wij zijn van oordeel dat de inrichters, waar zij toch de redelijke hoge toegangsprijs van 4 fr. per persoon vorderen, wel zouden kunnen zorgen voor een degelijke bewaking (minstens een vijftal man) die zou zorg dragen voor het waarborgen van fatsoen en veiligheid...”⁵.

Byttebiers put, oorzaak van vele slachtoffers bij de tweede geallieerde raid op Ter Linden (Sint-Michiels) op 28 mei 1944 (Operatie Ramrod)⁶

De “Operatie Ramrod” van de Geallieerden op 28 mei 1944 was de aankondiging van de invasie in Normandië op 6 juni 1944. In twee raids werd de Duitse marinebasis van kasteel Ter Linden in Sint-Michiels gebombardeerd. Een eerste bommenregen viel in de voormiddag van pinkstermaandag 1944. Talrijke nieuwsgierige Bruggelingen trokken in de namiddag naar het naburige Sint-Michiels om de gevolgen van de ramp te gaan bekijken. Zij die van ’s ochtends al aan de Lac van Loppem verbleven, trokken pas in de late namiddag van die zonnige dag huiswaarts. Zij maakten uiteraard van de gelegenheid gebruik om in Sint-Michiels hun nieuwsgierigheid te voldoen. Aldus werden negen jonge mensen in de Molenstraat door één enkele bom getroffen. Hun namen: Elza Reynaert, Germaine Bernard, Irène Legon, Albrecht Innegraeve, Rose-Marie Stalpaert, Jozef Stalpaert, Jan Demuynck, Jeanne Carlier en Joseph Lantsoght.

⁵ SCHEPENS, Luc, *Brugge bezet 1914-1918, 1940-1944*, Tielt-Weesp, 1985, zie p. 293.

⁶ Zie over de Operatie Ramrod: VLAEMYNCK, Carlos, *Operatie Ramrod*, in *Brugsch Handelsblad* van 18 mei 1984 tot 13 juli 1984 (9 afl.).

Nog meer bedrijvigheid rond de put van Byttebier

Voor de oorlog al had het knopenfabriekje Galacor zich aan de nieuwe betonweg gevestigd die Loppem rechtstreeks met Brugge verbond.

Na de bevrijding draaide het bedrijfje, dat ooit tot 250 mannen en vrouwen tewerkgesteld had, minder goed. In die tijd woonde in een klein bijgebouwtje van de Galacor, de conciërge, bij de Loppemnaren gekend als Paul de Luxemburger.

Uiteindelijk werd het fabrieksgebouw verhuurd aan Begeco (textielbedrijf uit Lauwe) dat er een naaiatelier voor legerkleding inrichtte. In de zestiger en zeventiger jaren hebben wij het allen gekend als het vervallen “spookgebouw”, tot het ten slotte in 1980 gesloopt werd.

De naoorlogse jaren moesten de bevolking weer hoop op een toekomst geven, maar de repressie en de operatie Gutt (inleveren van het geld) zetten een domper op al te veel enthousiasme. Toch staken ondernemingszin en werklust bij onze mensen weer de kop op.

De omgeving van de Lac nodigde uit tot economische activiteit, alleen al door de ligging. De “put van Byttebier” zelf stond onder sekwestering wegens collaboratie van aannemer Byttebier. In 1946 vestigden Cyriel Ramon en zijn echtgenote Irma Degraeve zich het dichtst bij de snelweg, op een perceel grond dat ze kochten van Karl van Caloen. Zijn atelier voor ijzersmeedwerk stelde er op topmomenten tot 20 man tewerk. Voor hun huis installeerden zij in 1948 drie benzinepompen.

In 1948 deed de Bruggeling Jozef Doetsch een aanvraag om de “put van Byttebier” te mogen inrichten als zwembad. Die werd echter prompt geweigerd.

Ondertussen had Karl van Caloen het domein dat onder sekwester stond terug kunnen kopen. Gestimuleerd door en in het kader van de uitbating van de Lac door de nieuwe eigenaar Karl van Caloen en zijn gerant Robert Vandevoorde, opende het echtpaar Ramon op 3 mei 1953 “Café Loppem”. Algauw bleek ook een feest- en danszaal te Loppem aan een noodzaak te voldoen.⁷

⁷ Op 29 mei 1954 kreeg Cyriel Ramon toestemming van het Loppemse Schepencollege om tijdens de zomermaanden te laten dansen op het terras van zijn café (Notulen C.B.S. 29-5-1954). Robert Vandevoorde, uitbater van de Lac, organiseerde op zondag 21 juli 1953 een openluchtfeest (van 14.30 u tot 1.00 u) met een grote ballonwedstrijd, optreden van het radio-orkest Texas Dick en zijn solisten. De Lac was verlicht, er werd vuurwerk ontstoken en... “tusschen iedere vertooning van het radio-orkest” was er “een weinig dans voor het publiek”. (Brief R. Vande Voorde aan het Loppemse Schepencollege, 10-6-1953) (G.A.Z.).

Ook Cyriel Ramon liet zich qua organisatie van dansfeesten niet onbetuigd. Op 19 mei 1957 en 8 juni 1958 vroeg hij zelfs de toestemming aan het Schepencollege om tot 1 uur open te mogen blijven.

Vanaf 1960 vroeg de heer Ramon heffing van een jaarlijkse forfaitaire belasting voor het organiseren van maandelijks danspartijtjes met orkest. Ook voor de danspasjes bij de juke-box, die soms spontaan gezet worden door neergestreken autocartoeristen vraagt hij een mild oordeel. “Zoals u begrijpt zijn deze dansgelegenheden niet te voorzien en kunnen dus niet op voorhand aangevraagd worden”. (Brief Cyriel Ramon aan het Loppemse Schepencollege, 23 mei 1960) (G.A.Z.).

In datzelfde jaar 1960 organiseerde SV Loppem een Vlaamse kermis in “het prachtige kader van de Lac” ter spijzing van de clubkas. (Brief van SV Loppem aan het Loppemse Schepencollege, 23 juli 1960, ondertekend door secretaris A. Dhondt en voorzitter Marcel Verhaeghe) (G.A.Z.).

Ter gelegenheid van de opening van de Lac in 1952 organiseerde onderwijzer Albert Hugaert een Vlaamse Kermis. (Mondeling meegedeeld door mevr.-wed. Albert Hugaert aan gemeentearchivaris Johan Braet in 1997).

Voor de jaarlijkse motorcrossen van de jaren vijftig en zestig lokten enorm veel crossliefhebbers naar Loppem. Robert Vandevoorde (eerste uitbater) organiseerde een zevental wedstrijden vóór 1957 en huidige exploitant André Jonckheere een vijftiental tussen 1957 en 1969. Roger Verplancke (Ruddervoorde) en Urbain Dejaeghere (Torhout) zorgden voor de praktische uitwerking. Op zondag 29 april 1962 was dat zelfs het wereldkampioenschap waaraan de beroemde crossers Walter Baeten (België), Bill Nilsson (Zweden) en

In 1960 werd aldus Bukavu (naam, gekozen in de sfeer van de Congolese onafhankelijkheid van 1960) aan het complex van de familie Ramon toegevoegd. In 1964, pas na vier jaar uitbating, brandde het interieur uit.

Op de hoek van de Eninkstraat (toen nog de “Hoge Wegel”) en de huidige Autobaan bouwde Jerome Jonckheere uit Sint-Andries in 1949 een winkelpand dat lange tijd en bij veel Loppemnaren nog steeds bekend bleef onder de naam “Belfortmeubel”.

Ook de grondeigenaar Karl van Caloen ging de economische uitdaging aan en bouwde in 1952 aan de ingang van het domein van de Lac een kruidenierszaak met bezinestation (alweer) “Relais Purfina”. Aloïs Hast en zijn echtgenote Marie-Louise Reynaert waren de eerste uitbaters.

Karl van Caloen was als burgemeester nochtans gewaarschuwd door de toenmalige pastoor van Loppem Félix Lesy (1941-1951)⁸ voor zedenbederf. In een brief aan het Loppemse Schepencollege

Jeff Smith (Engeland) deelnamen. Een affiche hiervan siert nog steeds het restaurant van de Lac. Ook verzamelaar Filip Caerels uit Loppem bezit een exemplaar. (Mondelinge mededeling van André Jonckheere aan Johan Braet, 1997).

⁸ Felix Lesy: ° Brugge, 1882. Priester gewijd in 1906, waarna leraar aan het Sint-Vincentiuscollege van Ieper. Kon tijdens de Eerste Wereldoorlog niet naar Brugge terugkeren en week uit naar Frankrijk, have en goed achterlatend in het college.

Na de oorlog twee jaar onderpastoor in St.-Denijs en veertien in Oedelem. In 1934 werd hij pasoor van Bredene-Molendorp. Tijdens de meidagen van '40 verliest hij opnieuw alle bezittingen bij bombardementen op Bredene. Op 3 oktober 1941 volgt hij Kamiel Cornette in Loppem op als pastoor. Drie zusters van hem woonden bij hem in. Hij redde de Maria-klok uit 1640 uit de handen van de Duitsers.

In juni 1951 verliet de pastoor Loppem om te gaan rusten in zijn geboortestad Brugge, waar hij op 8 oktober 1963 overleed in zijn huis aan de Schaarstraat. Félix Lesy werd meer dan 82 jaar oud.

van 12 maart 1949 schreef hij:” Uit goede bron vernam ik dat het gemeentebestuur van Loppem van zin is een openbare zwemkom in te richten in de nabijheid van de put “Byttebier”. Als het werkelijk zo is, ben ik als Pastor van de Parochie in geweten verplicht dit opzet radikaal af te keuren. Herinnert u de put van Byttebier onder de oorlog. Spijts de waakzaamheid van de gemeentelijke politie en van de rijkswacht zijn daar en in de aangrenzende bossen onnoemelijke feiten gebeurd, en die badgelegenheid is oorzaak geweest van bederf en zedelijk verval voor Loppem en de aangrenzende gemeenten. Ik doe ene beroep op uwe kristelijke gevoelens en wijs U vrijmoedig op uw zware verantwoordelijkheid. Ik hoop dat ik gehoor zal vinden bij een gemeenteraad die homogeen katholiek is en die moet verstaan dat stoffelijke voordelen of belangen op het achterplan staan, als er kwestie is van het zedelijk peil bij de bevolking hoog te houden. Wat ge ook moge beslissen, ik heb mijn plicht gekwet. (...)”⁹

De getypte brief, die ingeplakt werd in het Liber memorialis van de parochie St.-Martinus te Loppem, kreeg de volgende handgeschreven laconieke nota van de pastoor mee: “Bovenstaande schrijven van E.H. Pastoor is nooit aan de gemeenteraad meegedeeld geweest. – Van de zwemkom echter is er niets terecht gekomen. Wat het voornaamste is. (15-8-1949)”. De pastoor had gezegevierd. Of wat dacht je anders?

Wat dichter bij het Loppemse station bouwde René Misseeuw in 1953 *Café Lekkerbek*, waar hij zowel cafébaas, benzineverdelers als taxichauffeur werd.

Door de “bocht van Loppem” op het spoor, was er een ingesloten stuk grond ontstaan tussen de spoorlijn en de snelweg E 40. In 1952 liet Omer Casteleyn uit Oostende zijn oog vallen op dit goed

⁹ *Liber memorialis van de parochie Loppem, Pastorie Loppem.*

gesitueerd terrein. Hij richtte er een atelier op waar legermaterieel gerepareerd en verhandeld werd.

In 1957, na een faillissement, nam Georges Himpe uit Brugge het bedrijf over. Wij hebben er allen lange tijd de legerstock en de groothandel in brandstoffen gekend.

DE KAMPIOEN der meubelen is en blijft

« BELFORT - MEUBEL »

ALLE NIEUWEN
 en uw woning AANGENAAM en GEZELLIG in te richten

Prachtige eetplaatsen in moderne en middeleeuws;
 Gemakkelijke zetels en divans;
 Prachtige salons;
 Zijn verzorgde slaapkamers;
 Lieflijke klein-meubeltjes;
 Stoflijke huiskens in brons en kristal!

en dat ALLES aan SUPERVOORDELIGE PRIJZEN

Allen, n.227

BELFORT-MEUBEL p.v.d.o.
 Torfpoelsteenweg 102 SINT-ANDRIES

Bijhuis DEVOOGHT Jernico
 Autobaan 31
 LOPPEM

*Gemak van betaling
 1ste rang kredietinstroom ter uwv. beschikking

CAFÉ LOPPEM

bij afrit autostrade

Autobaan 29 - Tel. 822.28

ook Benzinstation

Hast Alois

Autobaan 27, Loppem

ALLE KRUIDENIERSWAREN - SOUVENIRS
 gesloten op vrijdag

BENZINSTATION

Reclame uit brochure "Helpende hand Loppem" (1965)

83749

GEORGES HIMPE
 GROENESTRAAT, 68, BRUGGE
 TEL. 36000 & 35555

Benzine - Mszout - Fuel - Olien - Vellen

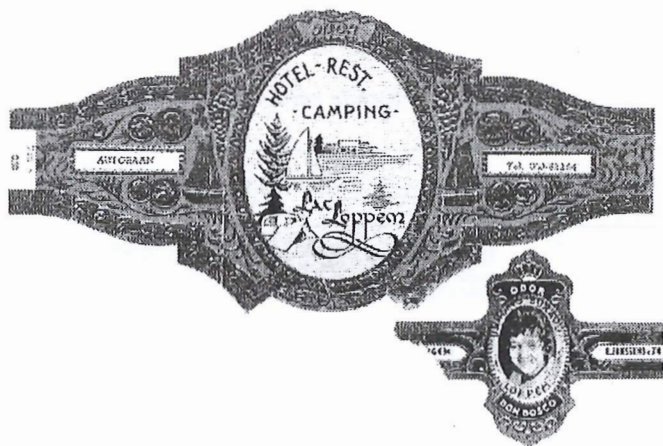
De mooie natuur maakt U gezond !

BOS STRAND WATER

Het ideaal van de kampeerder !

De fijn verzorgde keuken herstelt uw krachten.
Onze specialiteit : paling in 't groen : fijnproevers iets voor U.

LAC LOPPEM
hotel - restaurant
feestzaal trouwmaaltijden
tel. 822.64

De open gebleven ruimten aan de Autobaan werden ondertussen opgevuld met woningbouw. Georgine Decoussemaeker (nr. 11), Jerome Devooght (nr. 13) en meester Albert Hugaert (nr 15) bouwden er hun woningen in 1949 en 1951.

De Lac van Loppem naar nieuwe tijden

De Autobaan en haar bedrijvigheid en bewoning werden bepaald door de ligging bij de op- en afritten van de E 40 en door de Lac van Loppem.¹⁰

Waar de interactie tussen Lac en Loppemse bevolking vroeger heel intens verliep, is deze vandaag fel afgenomen. De campingbezoekers bepalen er tegenwoordig het mooie weer en zorgen vooral in de weekends en vakanties voor de nodige winkeldrukke in de buurt.

Over afzienbare tijd krijgt deze watersite volgens plannenmakers een grondige face-lift en zal er onherkenbaar uitzien met de geplande “waterwoningen”. Maar dat is dan weer een andere Chartreuse-story!

Bertrand Denys
Klaprozenlaan 13
8210 Loppem

¹⁰ Over de Autobaan (straatnaam) en haar bewoners schreef Johan Braet, archivaris van de gemeente Zedelgem, een artikel in *Info Zedelgem* (mei-juni 1997) onder de titel “*De straatnamen te Zedelgem (6)*”, *De Autobaan*. Zie p. 23-25.

NOOT: Uit de informatie die Johan Braet toen verzamelde voor zijn artikel, liet hij ons rijkelijk putten. Voor dit gulle gebaar zijn wij hem erg dankbaar. Uit de rijke Loppemse foto- en prentbriefkaartenverzameling van Filip Caerels mochten wij een keuze maken voor de illustratie van ons artikel. Ook voor deze geste betuigen wij onze dankbaarheid.

ZEDELGEMSE INDUSTRIELE ARCHEOLOGIE IN POEKE

Géry Cappon

In de deelgemeente Poeke, op de grens met Kanegem, beheerst de witgeschilderde stenen Artemeersmolen het vlakke landschap. Deze bergmolen, die in 1975-'76 gerestaureerd en in 1985 beschermd werd, is eigendom van molinoloog dr. Luc Goeminne uit Zulte.

Zoals vele molens was ook deze beltmolen uitgerust met een mechanische maalderij, die door een dieselmotor werd aangedreven. Die motor is in de schroothandel terechtgekomen. Anderzijds is er in de molen nog een stukje Zedelgemse industriële archeologie bewaard gebleven: een haverbreker van de firma L. Claeys. Deze Claeys-haverbrekers zijn inmiddels uiterst zeldzaam geworden.

WERKING

Een haverbreker is een relatief kleine mechanische machine, volledig uit gietijzer, die granen en maïs breekt en plet tot veevoeder.

De haverbreker in de Artemeersmolen wordt via de molenstandaard en enkele overbrengingen door de windkracht aangedreven. Het graan wordt door een houten trechter met regelbare toevoer in de haverbreker gebracht. Ook deze roodgeschilderde houten toevoerbak is een Claeys-product en maakt integraal deel uit van de haverbreker. Hierop staan in zwarte

letters het Claeys-logo en *model C4*. Dit laat veronderstellen dat de firma Claeys meerdere types zou hebben geconstrueerd.

In de eerste fase wordt het graan gebroken door een getande gietijzeren rol en dan geplet tussen twee rollen, eveneens in gietijzer, die in tegengestelde richting draaien. De opening tussen deze rollen is regelbaar volgens de grootte van de graankorrels. De maximaal toegelaten snelheid van de pletrollen bedraagt 180 omwentelingen per minuut. Deze waarde staat gegoten in de behuizing van het apparaat, alsook de naam van de constructeur 'Claeys' en de gemeente van afkomst 'Zedelgem'. De drie gelagerde assen van het apparaat, voorzien van beweegbare koperen bussen, worden gesmeerd met olie via ingegoten oliepotjes.

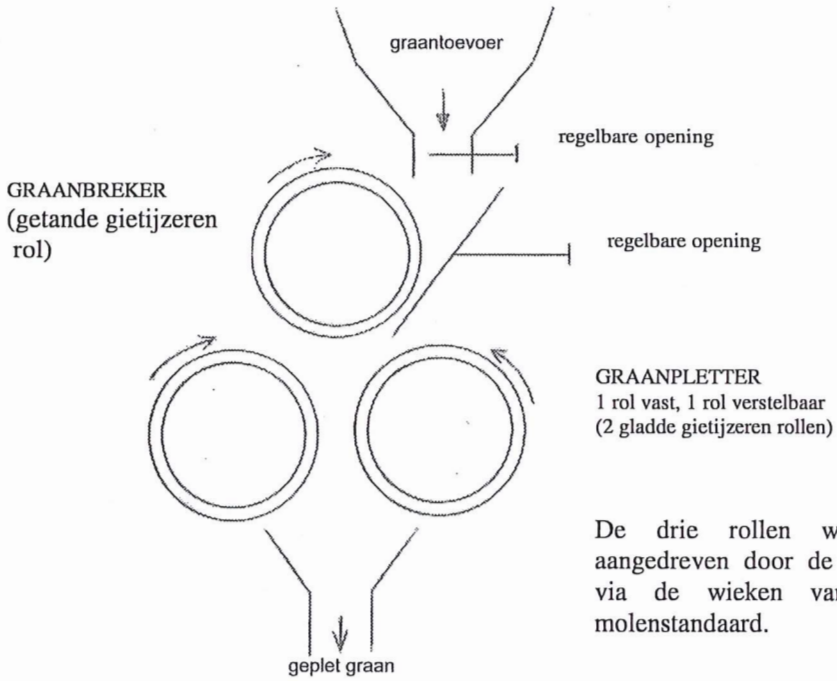
Het geheel staat op een stoel en meet ongeveer 950 mm bij 430 mm. De hoogte zonder de houten trechter is circa een halve meter. Bij een normale windkracht kan tot 200 kg graan worden verwerkt.

Op detailfoto (1) is de vaste pletrol merkbaar alsook de regelbediening voor de breekrol. De regeling van de beweegbare pletrol wordt weergegeven op detailfoto (2).

De Artemeersmolen en de Claeys-haverbreker zijn elke zondag in werking. Vrijwillige molenaar Rudy De Keukelaere staat de bezoeker graag te woord.

Géry Cappon
Patrijzenhoek 9
8210 Zedelgem

Schematische voorstelling

De drie rollen worden aangedreven door de wind via de wieken van de molenstandaard.

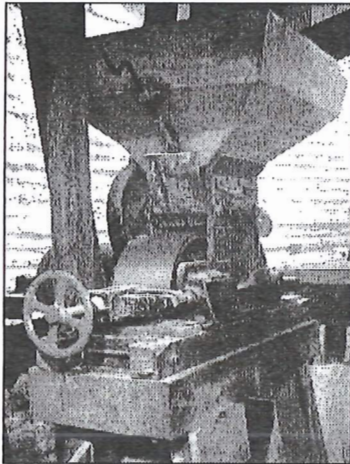

Foto (1)

Aandrijving van de haverpletter

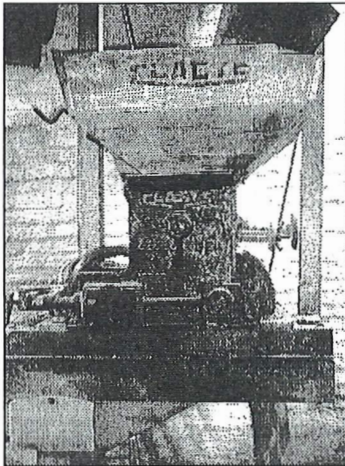
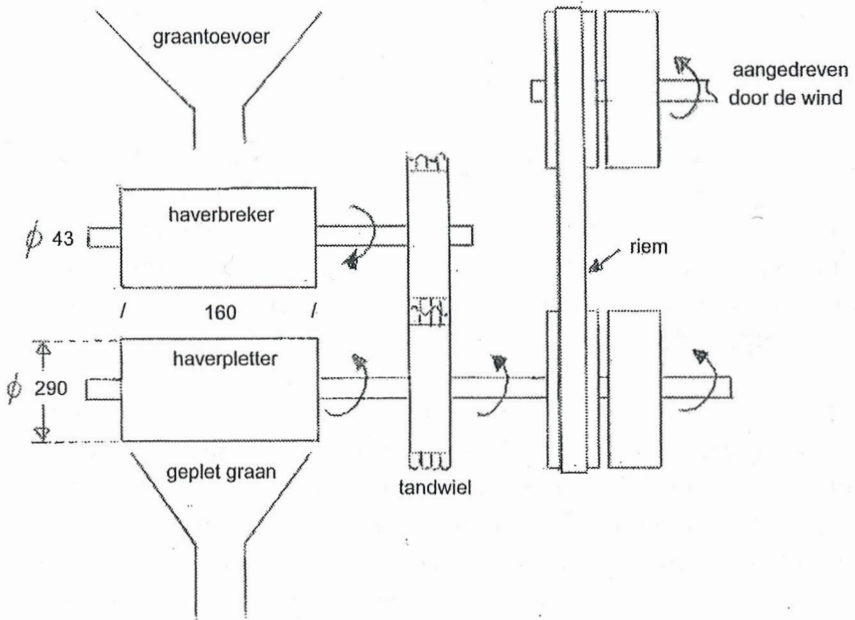

Foto (2)

DE MUNITIEPUT, EEN PUT VOL TRANEN

Noël Denolf

De Munitieput, eertijds een begrip in Zedelgem

Enige tijd geleden ontdekte ik twee overlijdensberichten van jeugdige Zedelgemnaren, die op een zeer droevige wijze om het leven kwamen, bij het zwemmen in de Munitieput. De herinneringen aan deze put of krater dateren van mijn kinderjaren. Nooit heb ik deze plaats mogen bezoeken of ik moest vergezeld zijn van mijn ouders.

Rond de jaren 1953/54 had mijn vader de toestemming gekregen om de gesnoeide toppen van de sparren in bussels op te maken. Er stond bij ons nog een "Leuvense stoof" in de keuken, en een houtmijt (= "houtvumme") achter ons huis. Om het werk makkelijker te maken moesten mijn moeder en ik mee, om de takken die her en der verspreid lagen bijeen te brengen en tussendoor sparappels te rapen. Dit alles had plaats op een honderdtal meters van de bovenvermelde put.

Op zeker ogenblik zagen wij twee ruiters die aan een koord een dood egeltje meetrokken. Zij dreven hun paarden het water in en bereikten na enige tijd de andere oever. Niet wetende wat er ging gebeuren, volgden wij dit schouwspel aandachtig. Opeens zagen wij in één van de prachtige dreven in de omgeving een 15-tal ruiters, vergezeld van jachthonden. Op hun beurt trokken de horde ruiters en de meute honden door het water. Ze verdwenen zoals ze gekomen waren. Was dit een soort vossenjacht? Wie weet. Het dode egeltje diende enkel een spoor te trekken voor de honden. Enkele jaren later is men deze put beginnen dempen met afval van de gemeente St.-Andries. Er werden zelfs varkens op gestoken om de resterende etensresten te verorberen. Rond de jaren 1958 was

alles verdwenen. De munitieput behoorde tot het verleden ; Alles werd beplant met dennen. Alleen de bodem ligt iets lager dan de percelen eromheen. Niets doet nog denken aan wat er vroeger is gebeurd.

Nieuwe aanplanting in 1966

Deze plaats was zeer geliefd bij de Zedelgennaren. Het kon er zalig warm zijn, niet alleen om te zwemmen of te zonnebaden, maar het was ook een paradijs voor verliefde koppeltjes. Velen hebben er voor het eerst hun vrouw of man ontmoet. Zelfs op zonnige dagen stond er een ijsventer ijsjes te verkopen. Het was de voorloper van de Lac van Loppem of Bijttebiers put.

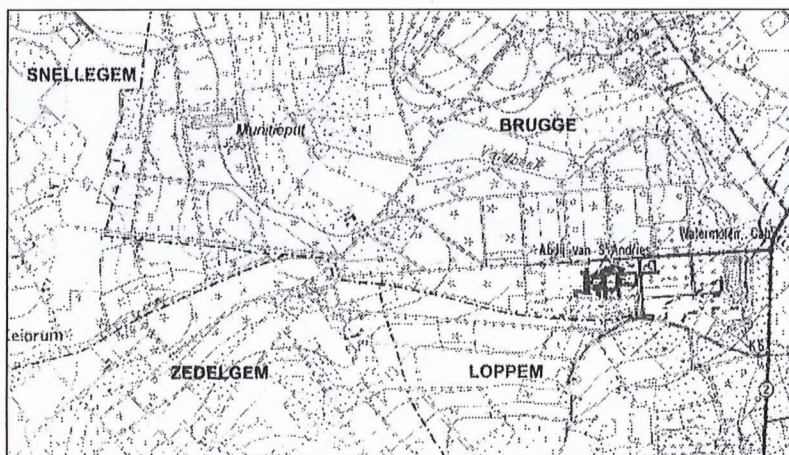

*Arsène Verleye en
Raoul De Burghgraeve bij
de munitieput (foto ±1947)*

Ligging van de put

De Munitieput was gelegen in de zuidwestelijke punt van de gemeente St.- Andries, nabij de grens met Snellegem en Zedelgem en ten oosten van het Duivelsnest met de Veldbeek, die op haar beurt de Diksmuidse Heirweg dwarst onder de beroemde moordenaarsduiker of Steenhulle.

Volgens het hierbij gevoegde kaartje, zou die put een grootte gehad hebben van ongeveer 50 bij 150 m.

De eigenaar van de grond waarop deze site lag, was de Heer Otto de Mentock, woonachtig op het kasteel waar nu de sterrenwacht gevestigd is (Beisbroek). Later werd de heer notaris De Busschere eigenaar door erfenis. De huidige bezitter is diens zoon Jonkheer Albert de Busschere. Hij woont in Snellegem, aan de Woudweg naar Loppem in het nummer 2, op de plaats waar vroeger de boerderij van Rudolf Vanslambrouck- Quintyn stond.

Ontstaan

De Munitieput is volgens mondelinge getuigenissen ontstaan, kort na de bevrijding van de Eerste Wereldoorlog.

Naar alle waarschijnlijkheid werd de resterende munitie die her en der verspreid lag en die achtergelaten was door het Duitse leger, naar deze plaats gebracht om onschadelijk gemaakt te worden door ontploffing.

Wie deze munitie tot ontploffing bracht, blijft een raadsel. Hoogstwaarschijnlijk waren het militairen die de oorlog 14/18 hadden meegemaakt en die op de hoogte waren van dergelijke tuigen.

De munitie werd ondergronds tot explosie gebracht, vandaar deze grote krater. De landarbeiders of andere werklieden die in de omgeving werkten, werden verwittigd door een sirene. Dit gebeurde in de voormiddag om een uur of elf en in de namiddag rond drie uur. Ook de weggebruikers werden verwittigd, want de Woudweg naar Loppem liep naast de put. Aan zandwinning is er niet gedaan of misschien op heel kleine schaal door enkele bewoners uit de buurt.

De Munitieput eist een zware menselijke tol

Door de oneffen bodem was het zeer gevaarlijk zich in de put te wagen. Waarschijnlijk is dat de oorzaak van de ongelukken die er ooit gebeurd zijn.

Op 20 juni 1926 kwam André Van Oost er om het leven door verdrinking.

Uit het Brugsch Handelsblad van zaterdag 26 juni 1926 citeren wij:
" **Verdronken.** 's Namiddags ging een gezelschap jongelingen van Zedelgem baden in de groten waterput van de oude munitie opslagplaats te (Snellegem).

Plotseling zag men den 16- jarige André Van Oost, landbouwerszoon, onder water verdwijnen. Een zijner makkers poogde hem te redden doch vruchteloos. De jongen is jammerlijk

Wie weet hoe zijn leven eindigen zal.

BID VOOR DE ZIEL

van
ANDRÉ VAN OOST

zoon van
Heer Auguston Vrouw Maria Windels

Lid van den bond van het H. Hart,
te Siet Andries geboren den 5 April 1910, en te
Zedelghem droevig omgekomen den 20 Juni 1936.

In de diepten der afgronden als een steen verzinken
gaande, riep hij naar God om barmhertigheid, en zijn
beide verhoord, zei de Heer: Vrees niet.

Exod. 15, 3; Teren. 3, 61 - 67.

Edoch, gezegend scheidel Gods, dat laaft en voedt en
leven geeft, water, waarin de penne van eenzondige
scheiden Gods kinderen maakt, hoe kunt gij een be-
gafden en bezorgen zoon verzwelgen, en onbarmhar-
tig zijn ouders in den diepten rouw compleen gaan?
Tuch zijt ge niet te vermalelijden. Heen gevaren wor-
den gerien door de jonkheid, die op hare jeugd zelve en
op haar onverwelkte krachten steunt. Bloedige traanen
weenen er zijn ouders bij, daar zij hem vreugdig zagen
weggaan en te lijke wederbrengen.

Weent, brave ouders. Elkeen weent met u mede. Uw
vluchtige en zorgvolle zoon stond u barmhertig ter zijde,
en op heden heestet gij zijn lijk ter aarde. Doch ongen
naar boven. Uw zoon was deugdzaam en godvruchtig,
en voor zulken is de hemel, waar gij hem eensdags
wedervindt.

Vader en Moeder, gij weet dat ik u wazig hemin.
Vergeeft mij het verdriet door mijne onvoorlichtigheid
veroorzaakt, en waarvan ik het belangenwaardig slach-
offer ben. Hebt mij voorst Heel, en bidt voor mij opdat me
de Heer genadig in zijn schoot ontvangt. En gij, lieve
broeders en zusters, weent voorzichtig en volgt steeds
den wijzen raad van vader en moeder. Tot wederziens
hierboven.

Barmhertig Heer Jezus, geef hem de eeuwige rust.
306 d. aft.

H. Vergaare. Verhaeghe --- Zedelghem.

verdronken. De ouders werden met omzichtigheid op de hoogte gebracht van het gebeuren en het was de vader zelf van het slachtoffer die na een uur zoeken in het water, het lijk van zijn verongelukten zoon heeft bovengedaald, zijn droefheid was onbeschrijfelijk."

Op het gedachtenisprentje zijn enkele gegevens foutief:

André Van Oost werd geboren te St.-Andries op 7 april 1910 en overleed te St.-Andries.

Hij was de zoon van Léon en Maria Van Oost - Windels.

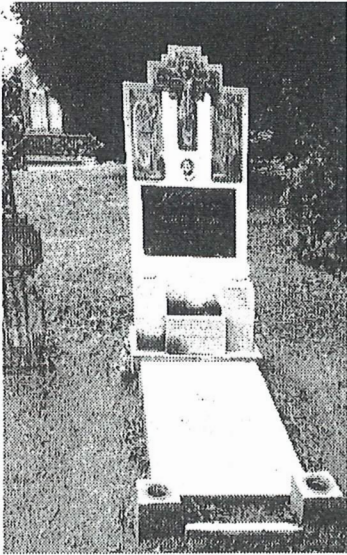
Zij woonden op de wijk de Pleine nr. 54.¹

Enkele jaren later viel er weer een jeugdig Zedelgems slachtoffer. Het Brugsch Handelsblad van zaterdag 16 september 1939 meldde:

"De jongeling, de genaamden Omer Degrande, 17 jaar, woonende op de wijk de Blauwe Kroon te Zedelgem was zondag met enkele makkers een bad gaan nemen in de gekenden munitieput te St Andries. Opeens zag men hem onder water verdwijnen en niet meer boven komen. Terwijl zijn makkers de opzoekingen begonnen, was de veldwachter van St.- Andries ter plaatse gekomen en kon tenslotte den drenkeling boven water halen, doch hij had opgehouden te leven. De droefheid der ouders is onbeschrijfelijk.

¹ Bron: G. A. Zedelgem, Bevolkingsregisters, Telling 1920/30, boek B, blz. 58.

Op woensdag had in de St.- Laurentiuskerk onder algemene deelneming, de droevige teraardebestelling plaats van den 17 jarige jongeling Omer Degrande, alhier wonende.

*Graf van Omer Degrande
op het kerkhof aan de kerk
St.-Laurentius.*

Omer was trouw lid van oudleerlingenbond St. Leo, en werd dan ook door zijn talrijke medemakers naar zijn laatste rustplaats vergezeld.

In de kerk bemerkten we ook Burgemeester Berquin, Schepenen, Commandant Vandierendonck en andere militaire overheden.

De heer André Cappelier sprak een dieptreffende rede uit. De droefheid der ouders en de twee zussen is onbeschrijfelijk."

Omer Degrande werd geboren in Oostkamp op 16 mei 1922 en overleed op 10 september 1939. Hij was de zoon van Joseph Degrande en Emma Meuleman. Zij woonden op de wijk de

Krone in het huis met het nummer 51².

Ik wens te sluiten met een bijzondere dank aan alle mensen die mij geholpen hebben bij het opzoekingswerk: Julien Eecloo, Etienne D'Hollandere, Arseen Verleye, Gerard Deklerck-Vanslambrouck. Jonkheer Albert de Busschere dank ik voor het mogen betreden van zijn eigendom.

Noël Denolf
Snellegemsestraat 118, 8210 Zedelgem

² Bron: G.A. Zedelgem, Bevolkingsregisters, Telling 1930/47 boek A, blad 28

BOEDELBESCHRIJVING TEN STERFHUIZE VAN PIETER VYNCKE (1768-1838)

(Bijvoegsel bij het artikel verschenen in Zilleghem 2003, nr 4)

Zilleghem interactief

We zijn altijd blij als onze lezers reageren op een artikel uit ons tijdschrift.

In ons vorige nummer (2003,4) publiceerden wij de boedelbeschrijving van het sterfhuis Pieter Vyncke (1838). Vooral de inventaris van de inboedel intrigeerde velen onder onze lezers.

Medelid Devos meldde ons dat de verklaring van “wan” niet in de richting van een molen dient gezocht, maar eerder een soort “zeef” in stro is.

Jozef Bogaert die een paar jaar geleden over Vyncke schreef (Zilleghem 2001/4) mailde de redactie kostbare informatie door:

“Ik denk dat een wanmolen hier een “windmolen” is. Een wan, bewaard op de zolder, is volgens mij waarschijnlijk een platte mand gemaakt uit stro, t.t.z. het stro werd in banden gerold en die banden werden aan elkaar genaaid. Meest bekend zijn de oude bijenkorven, maar ik heb dit nog gezien voor een tabakspot met deksel (ca. 1 m hoog, maar gezien de tabak soms zelf geteeld werd, moest de pot wel groot zijn). Deze platte mand was zo groot dat ze met licht gespreide armen opgeschud kon worden, waardoor het kaf en andere onzuiverheden met de wind verwijderd werden. Zo’n mand ligt in de weg als ze niet gebruikt wordt, maar weegt niet veel. De zolder is dan een logische plaats om ze te bergen. Dus, geen wanmolen, maar een wanzeef. (Waarschijnlijk kun je zo’n voorbeeld zien bij Henri Himpens).”

Wij zouden het niet beter hebben kunnen formuleren. En wij dan maar op zoek naar een wan bij Henri Himpens aan de Molendreef te Loppem. Henri en zijn vrouw Agnes De Smidt bewonen er de ouderlijke hoeve van de Himpens, waar vijf generaties van het geslacht gewoond hebben over een periode van 200 jaar: Pieter, Joseph, Franciscus, Camiel, Henri.

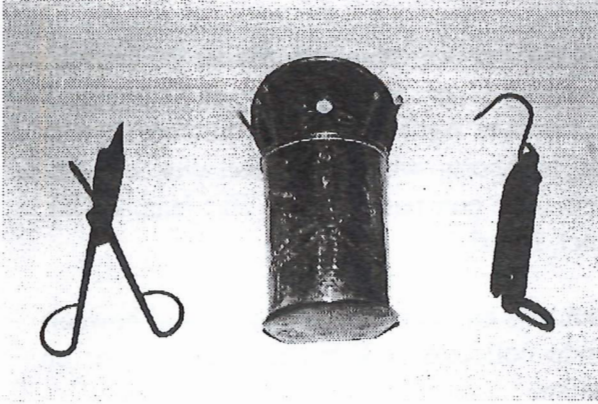
Op de zolder van het woonhuis en in een vrijgemaakte stal bewaart Henri een indrukwekkende collectie volkshuisraad en kleiner en groter landbouwgereedschap.

Heel wat voorwerpen uit onze inventaris vonden wij er terug. Enkele werden door Br. Victor Deceuninck op de gevoelige plaat gezet. We publiceren ze in bijlage. We zijn Henri en Agnes bijzonder dankbaar om de geboden hulp en hopen later nog eens terug te kunnen keren voor een grondiger verkenning.

In een andere mail signaleerde dezelfde Jozef Bogaert nog een kleine onnauwkeurigheid. *“Pieter Vyncke zou de helft van een dubbel huis en grond gekocht hebben van zijn moeder voor 117,92 fr. Later zou hij een zesde aangekocht hebben voor 1.632,65 fr, toch een enorm verschil. De reden is dat de oorspronkelijke helft aangekocht is voor 2.678,60 fr. en dat 117,92 fr betaald werd voor de registratie (bron: verkoopakte, geregistreerd op 17 april 1806).”* (mail van 13 januari 2004).

Hoewel het foutje ook in de boedelbeschrijving staat, zijn we Jozef erg dankbaar voor de zinvolle opmerking.

Lezers die willen reageren op één of ander artikel, kunnen dit steeds op onze website: www.heemkundezedelgem.be

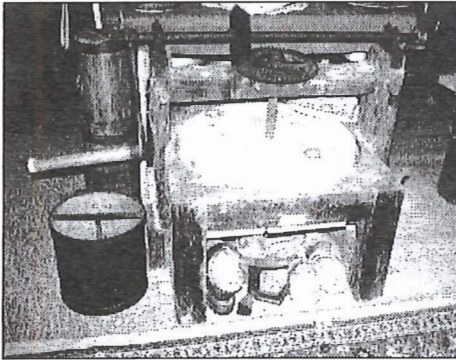
keersesnyyter,

sulferbak

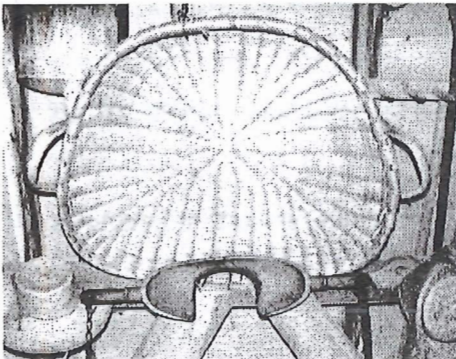
inksel

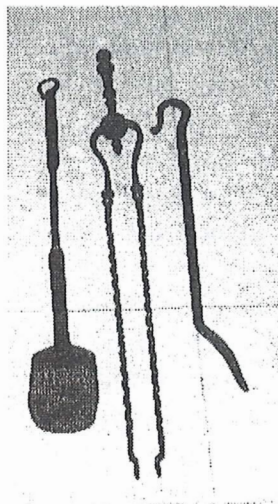
blaespupe

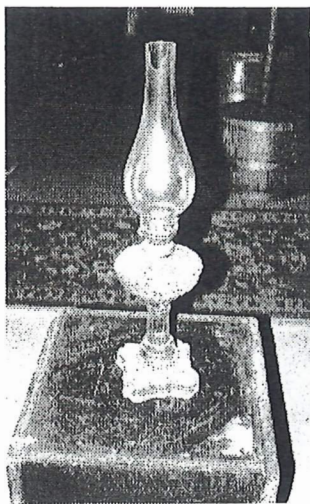
kweerentje
(= handmolentje)

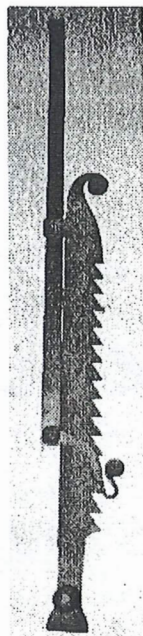
wan (centraal op de foto)

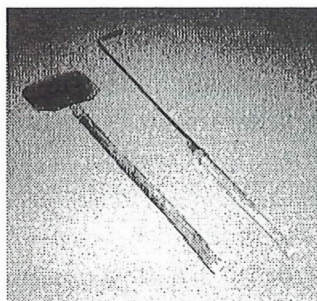
vuurschuppe, tang, pook

quinquet

hangel

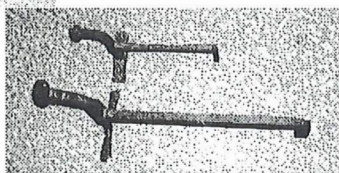

*ovenpaal
en
ijzer loete*

wafelijzer

branders (= haardijzer)

DE MOORD OP BREYDEL

Danny Everaert

De misleidende omslagillustratie van *De moord op Breydel* van Danny Everaert, Loppemnaar en oud-leraar van het Sint-Leocollege, weerhield mij van het boekje in de boekhandel maar even te doorbladeren. Het standbeeld van Breydel en De Coninck heeft, buiten de familienaam Breydel, weinig of niets te maken met het onderwerp van het werkje: het proces tegen Mathilde Louwage en Louis Schoevaerts, verdacht van moord op Louis Albert

Breydel, verre nazaat van de held van 1302.

Verdacht overlijden van Louis Breydel.

Op 7 oktober 1844 overleed Louis Breydel onverwacht in zijn huis, Dijver 33 te Brugge. Hij verkeerde “in een comateuze toestand met convulsieve bewegingen, onregelmatige pols, verwijde pupillen, hortende ademhaling en nu en dan schuim op de lippen”. (p. 34). Zijn broer Charles had hij nog net kunnen toefluisteren: “Broertje, nog voor middernacht zal ik dood zijn. Het is mijn vrouw die mij de dood gegeven heeft, maar ik vergeef het haar”. (p. 32). Was hij door arsenicum om het leven gebracht? De notabele Breydels wilden geen schandaal verwekken en weigerden een lijkschouwing. Deed het gerucht immers niet de ronde dat Louis Breydel een kind verwekt had bij zijn dienstmeid? Daarom was zijn vrouw Mathilde trouwens uit wraak een relatie begonnen met onderluitenant Louis Schoevaerts. Deze laatste was vleugeladjutant van de West-Vlaamse provinciecommandant generaal Pletinx. Midden 1844 al was zij zwanger geraakt door

Schoevaerts, een charmeur eerste klasse. Een staat van goederen ten sterfhuize van Louis Breydel, legde een schuldenberg bloot en deed vermoeden dat Mathilde Louwage geld had doorgesluisd naar haar minnaar. In de marge van de akte liet Charles, broer van de overledene, noteren "dat hij denkt dat de schatting niet op haar juiste waarde is gedaan." (p. 39).

Een eerste kind voor Schoevaerts en Mathilde Louwage

In het grootste geheim beviel de weduwe Breydel, vijf maanden na de dood van haar wettige echtgenoot, in het huis van Louis Schoevaerts aan de Woensdagmarkt. Het was een dochter, die met leugenachtige verklaringen in de Brusselse bevolkingsregisters ingeschreven werd, na een mislukte poging te Sint-Pieters-op-den-Dijk.

Louis Schoevaerts en Mathilde Louwage op de vlucht

Generaal Pletinx, die een dreigende aanhouding van zijn vleugeladjutant had voelen aankomen, bracht het stel op de hoogte op hun terugreis van Brussel. Hij liet ze in Gent van de trein halen en met zijn persoonlijke koets terugreizen naar Brussel. Van daaruit vertrokken zij een tijdje later naar Antwerpen waar ze op een boot naar Nederland ontsnapten. Het begin van een dooltocht in het buitenland.

Start van het gerechtelijk onderzoek

Nadat de procureur des Konings een afschrift van de geboorteakte van Sabine Schoevaerts in handen had gekregen, werd het gerechtelijk onderzoek gestart. De baby werd opgevoed door de min Rosalie Debusschere in de Meersen te Brugge. Pas op 25 maart 1846 werd het kind aan zijn moeder teruggegeven in Mainz (Duitsland). Maanden na de dood van Louis Breydel werd dan toch een lijkschouwing op hem uitgevoerd. Ze wees uit dat er nog restanten van morfine in het lijk aanwezig waren. Zwak bewijsmateriaal!

Voor het hof van assisen

Pas op 25 juni 1847 startte de assisenzaak, in afwezigheid van de betichten Mathilde Louwage en Louis Schoevaerts. Tijdens het onderzoek had de knecht van Schoevaerts verklaard dat zijn baas de avond voor de dood van Breydel een pakje had getoond en gezegd: “Dat is hier een flesken voor Mijnheer Breydel, welk, toen hij het een uere of vijf zal in hebben, hem zal doen sterven.” (p. 61).

Voor de liefdeskalender van Louis Schoevaerts overtuigde. Twee notities daarin wezen op evenveel vergiftigingspogingen. Hoewel geen belastend materiaal ten huize Schoevaerts was ontdekt, was die kalender toch in handen van het gerecht gekomen, vermoedelijk door generaal Pletinx.

Op basis van een heel twijfelachtige akte van beschuldiging en onvoldoende bewijsmateriaal, werd het koppel Louwage-Schoevaerts bij verstek ter dood veroordeeld. In een half uur was de zaak beklonken, zonder jury, getuigen of advocaten. Zo verliep een assisenzaak bij verstek.

Het koppel Schoevaerts-Louwage keert terug naar België

Na verjaring, twintig jaar later, keerde het koppel terug uit het buitenland en trouwde in 1870 in Brussel. Ondertussen was Sabine, het eerste kind uit hun relatie, ingetreden bij de Rode Nonnen te Brugge. Zij had haar naam in Breydel laten veranderen. Zij was immers binnen de 800 dagen na de dood van haar vader geboren.

Een brok boeiende Brugse geschiedenis

Dit boekje van Danny Everaert schetst het 19^e-eeuwse Brugge en het leven van z'n burgerij op een vlotte maar toch indringende manier. Opvallend is de macht en de invloed van die bevolkingsklasse op de maatschappelijke mechanismen die het leven van een stad als Brugge toen bepaalden. Families als de Breydels, de Dujardins, de Vanderhofstadts, de Boyavals en

Louwages waren bovendien ook nog met elkaar verbonden door huwelijken. Schepen Jacques Dujardin was bijvoorbeeld niet alleen de broer van de Brugse bankier, maar zelf ook grootgrondbezitter, o.a. te Veldegem.

Van manipulatie van de provinciale en stedelijke overheden en het gerecht, waren deze families helemaal niet vies. Vandaag zouden de kranten bol staan van berichtgeving over een assisenzaak als die van Schoevaerts-Louwage. De Brugse pers, anno 1847, zweeg echter in alle talen. Een krantje als Het Thouroutsch Blad daarentegen berichtte op 4 juli 1847: "Het hof van assisen van West-Vlaanderen heeft bij verstek, tot de doodstraf verwezen de vrouw Breydel en haren minnaer den ex-luitenant Schouvaerts, beschuldigd van den man der eerstgenoemde bij middel van vergift om het leven gebragt te hebben" (p. 89).

Het relaas van deze zaak, die Brugge in 1844-1847 zo beroerde, leest zo vlot dat je bij momenten zou vergeten met een feitenrelaas te maken te hebben. Een rijk en interessant notenapparaat sluit het boekje af. Zelfs de illustratiekeuze heeft de auteur niet aan het toeval overgelaten. De locaties van het gebeuren worden van begin tot einde in beeld gebracht.

Mocht geschiedenis wat meer op dergelijke wijze aangeboden worden!

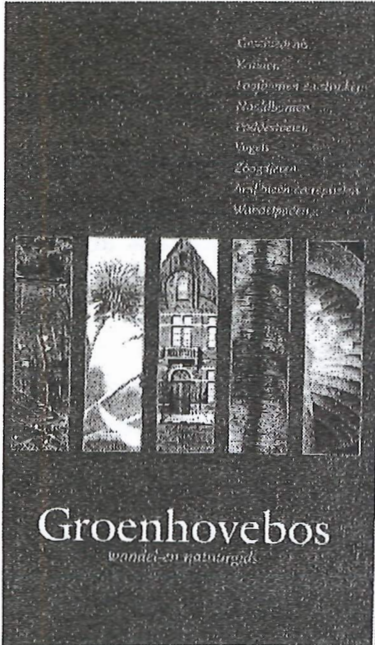
EVERAERT, Danny, *De moord op Breydel*, Brugge, 2003, 128 p. (12 euro).

Bertrand Denys

GROENHOVEBOS, niet zomaar een wandelgids

Groenhovebos bevindt zich in het zuidelijke deel van Torhout en wordt in de zuidoostelijke punt doormidden gesneden door de A 17.

Dit natuurgebied dat 100 ha beslaat, is maar gedeeltelijk toegankelijk. Dat neemt niet weg dat je er toch in dat deel de biologische variatie van onze bossen terugvindt.

Twee wandelingen werden in het gebied uitgestippeld: een educatief wandelpad en de “Spookwegelwandering”.

De Houtlandse Milieugroep V.Z.W. gaf voor de jaarwisseling een handige gids uit over Groenhovebos, bedoeld als “privé-gids bij het ontdekken van de rijkdom van dit bos.” (Marc Decorte in Ten geleide).

Naast de hydrografische situering, de plantenvariatie en de dierenrijkdom van Groenhove, krijgen we in deze pocket ook een overzicht van de geschiedenis van deze

“groene hoek” van Torhout. Over zowel prehistorische vondsten als evoluties vanaf 1950 worden we gedetailleerd op de hoogte gebracht.

Ons boeiden vooral ook de adellijke families de Brouckère en Vande Walle die er vanaf de 19e eeuw gingen wonen.

Deze handige wandel- en natuurgids werd prachtig vormgegeven door Gevaert Graphics en is te koop voor 12,50 € bij de Houtlandse Milieugroep V.Z.W., Keibergstraat 95 of bij Marc Decorte, Hofstraat 9 te Torhout of in de Torhoutse boekhandels.

De samenstellers van het boekje wezen hierbij geprezen.

B.D.

Donderdag 13 mei 2004
om 19 u
feestzaal St.-Jozefsinstituut Torhout
(toegang via poort St.-Jozefsstraat)

lezing en voorstelling nieuw boek.

dr. Michiel NUYTTENS spreekt als afdelingshoofd over
het Rijksarchief te Brugge

Laurent en Pieter Ingelbrecht spreken over

HET PLATTELAND VAN HET VRIJE

Presentatie nieuw boek:

**BURGERLIJKE PROCESSEN IN HET BRUGSE
VRIJE**

Receptie

Toegang: 2.5 euro

(wie het boek besteld heeft gratis toegang).

Het nieuwe boek omvat 2 delen (\pm 1.000 blz.). De geïnventariseerde processen leggen unieke aspecten van de oude landbouwmaatschappij bloot: ze handelen over landpacht, verkochte dieren, het leven van boeren, knechten, meiden... Een onmisbare bron voor de genealoog en heemkundige.

Bestellen tot 23 april door overschrijving van 35 euro op rekeningnummer 748-0109284-68 van Laurent Ingelbrecht, Engelstraat 134, 8480 Ichtegem met vermelding "inventaris procesbundels". Verzending binnen België: + 5,50 €. De inventaris kan na de voorstelling door de voorintekenaars meegenomen worden.

B.D.

**Vrijdag 2 april 2004
om 20.00 uur
in SPES NOSTRA
(Zedelgem De Leeuw)**

FREDERIC DELAMEILLEURE

spreekt over

**DE AANLEG VAN DE STEENWEG
BRUGGE-MENEN**

(zie bespreking boek in Zilleghem, 2003,4)

Toegang: gratis

Organisatie: Heemk. Kring Pastoor Ronse Zedelgem

Corrigenda:

Gelieve in ons vorige nummer (Zilleghem 2003,4 p. 159) de tussentitel te willen lezen als “Wegenpolitiek van de 18^e eeuw”.

